

ניספחים

1) דיני מניקת בשבת

(מתוך: "שמירת שבת כהלכתה" מאת הרב י. י. גויבירט מהדורה חדשה, ירושלים תובב"א, תשל"ט עמ' תצג-תצד).

יז. המניקת מותר לה לגקות את פטמות שדיה לפני שהיא מניקה, והנכון לעשות זאת על-ידי שתרצון (אחרי התייעצות עם רופא) בחומר-מחטא, ביד או במטלית-בד מחומר סינטטי, אבל אל לה להשתמש לצורך זה בצמר-גפן, גם כשהוא נתון במלקט, מכיון שבעל-כורחה היא תסחט את צמר-הגפן (נד).

יח. בתחילת ימי ההנקה מותר לה למניקת להטביל צמר-גפן בתוך פיתוץ או חומר אחר ולהניחו בצד הנחירים, כדי להקל על הכאבים שהיניקה גורמת בתקופה זו (נה), ומאד תיזהר שלא לסחוט את צמר-הגפן.

יט. אם התינוק אינו רוצה להתחיל לינוק, מותר למניקתו לקלח קצת חלב לתוך פיו, כדי שיאחזו בשד וינק (נו), אבל אסור לה לקלח לתוך כלי (ני).

כ. מניקת שיש לה עודף חלב, והיא סובלת בשל כך, מקלחת את החלב העודף לתוך כיוור או על הרצפה (נח), וגם על חיתול, אם אין מקפידים לסוחטו (נט), שמכיון שהחלב הולך לאיבוד בלאו הכי, לא גזרו חכמינו ז"ל במקום צער (ס). ועצת רופא היא לטבול את השד בקערה שבה מי-סבון, ולהוציא את החלב לתוכם, ועיין למטה הערה (סא).

נד עיין לעיל פליה סע' יא ובהערות.

נה כי אינה אלא מטבילה בלי כל סחיטה, ועי"ל דהא האשה רגילה לעשות זאת מיד תוך ג' הימים הראשונים ללידתה, והרי הוא מצורכי היולדת דעושיה, וכדלעיל סע' יב.

נו סי' שכח סע' לה ובמ"ב ס"ק קיב וע"ש בשעה"צ ס"ק פא, וע"ע קצוה"ש סי' קלח בבדה"ש ס"ק ל.

נז סי' שכח סע' לה.

נח סי' של סע' ח ובמ"ב ס"ק לב.

נט מהא דסי' שב במ"ב ס"ק ס.

ס סי' של במ"ב ס"ק לב.

סא תינוק שאיננו זקוק לחלב-אם ורק יש צורך בשאיבת החלב כחן שיש לאשה צער מגודש החלב בשדיים, עדיף שתוציא את החלב ישר על גבי קרקע לאיבוד. אם לא יכלה לעשות זאת, מותר לה לשאוב את החלב לכלי באופן שתשיב בתוכו דבר שיקלקל את החלב מיד. ויש המתירים לחלוב לתוך כלי ומיד לשופכו על הקרקע, בתנאי שלא תניח את הכלי על הארץ. (ח"ח, סי' טו, פ"ב)

(מתוך: הלכות רופאים ורפואה שו"ת ציץ אליעזר

בעריכת ד"ר א. שטיינברג, ירושלים, 1978, עמ' קי"ז)

ואם קשה לה בדרך זו להוציא את החלב העודף, מותר להוציאו אף במשאבה המיוחדת לכך, אבל יש להקפיד להריק את המשאבה לעתים קרובות, כדי שלא יצטבר בה חלב הרבה (סב).

כא. מינקת שתינוקה אינו יכול, משום מה. לינוק משדי אמו, או שתינוקה נמצא בבית-החולים והיא חייבת להביא לו כל יום חלב טרי משלה, וחלב זה הוא המזון העיקרי של התינוק, תוציא את החלב משדיה לתוך כלי גם בשבת, כי הרי התינוק עלול להסתכן, אם ישקוהו חלב אחר (ג).

כב. מינקת שאירעה לה דלקת בפטמות שדיה, באופן שצריכה לטפל בהן בשבת, תכין מבעוד יום חתיכות-בד מרוחות במשחה (ותכסה אותן עד שעת השימוש כדי למנוע זיהום), ואז יהא מותר לה לשימון על דדיה בשבת (סד), וכן מותר לה לקחת תרופות ולהזריק זריקות כדי למנוע דלקת-שדיים (סה).

2) מינקות ביום הכיפורים

„מעוברות ומיניקות מתעמות ומשלימות ביום הכיפורים“.
אשה מינקת אשר אם לא תשתה לא תהיה לה כמות מספקת של חלב, וכל הזנת התינוק תלויה בכך, ואם תתענה האם יסתכן התינוק, מותר לה

סב שו"ת אב"י או"ח סי' מו, קצוה"ש סי' קלח בבדה"ש ס"ק ל, ונראה דשיעור של הרבה ר"ל שלא יתאסף במשאבה שיעור של כנרוגרת, שהוא כשליש ביצה, ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דצריך שיריק את המשאבה למקום שהחלב הולך לאיבוד, דא"כ שוב יצטרף לכשיעור.

סג מהא דסי' תרי"ו סע' א בביה"ל ד"ה עוברות, ועיין חו"א סי' נט ס"ק ג וד, שו"ת יביע אומר ח"ה סוסי' לב, ע"ש. ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דגם אם התינוק עדיין לא התרגל לחלב-אם, ג"כ מותר לחלוב עבורו לתוך כלי הואיל וזה המזון הטבעי שלו, ואין להתחשב בספק סכנה בתחליף של מזון אחר, עכ"ד, ועיין להלן פל"ז סע' א, ועיין שו"ת הר צבי או"ח סוסי' רא, דתחלוב פחות מכשיעור, שהוא בערך כפית קטנה וחצי, ותאכיל אותו. — ועוד שמעתי מהגרש"ז שליט"א, שמותר להניק תינוק גם סמוך למוצש"ק אף אם יכולים להמתין עד הלילה, כי אין זה דומה למעמיד עלוקה למציצת הדם, סי' שכח במ"ב ס"ק קמו (ועיין בתשובות ר' אליעזר סי' יב, דהאי גאון ז"ל סובר שדומה ממש לעלוקה, ועיין גם באו"ש פ"ח מה' שבת ה"ו, אך לענ"ד דבריו צ"ע, דאף אם חשיב כחולב לאוכל ולא למשקה, מ"מ הרי הו"ל אוכל מפסולת), דהואיל וכך דרך אכילתו, וגם חשיב משום כך אוכל ולא משקה, וכמבואר בכריתות יג א, לכן נקרא בשם אכילת אדם ולא כמפרק, עכ"ד.

סד מפסקי הגר"מ שלזינגר זצ"ל ב"כיצד אטפל בילדי בשבת וביו"ט", ועיין שו"ת ציץ אליעזר ח"ה סי' טו פי"ד ס"ק א ו"ג ולעיל פל"ג סע' יד.

סה דהוה בכלל חושיב"ס.

לשתות (ולא לאכול), הואיל והתינוק רגיל לשתות רק מחלב אמו, ותשתה בשיעורים...

וטוב תעשה המינקת אם תשתה מבעוד יום כמות גדולה של גוזלים, כך שיספיק לה להזנת התינוק ביום הכיפורים.
(שמירת שבת כהלכתה, לט, יז)

בשולחן ערוך (אור"ח, הלכ' יום הכיפור', תריז. א) מופיע אותו פסק דין, אבל בהמשך נפסק (שם, ג'): מעוברות שהיריחו ונשתנו פניהן מותר לתת להן לאכול בתנאים מסויימים, ומוסיף השו"ע: „בל אדם שהריח מאכל ונשתנו פניו מסוכן הוא אם לא יתנו לו ממנו ומאכילין אותו ממנו" (כולל, כמובן, מינקת). אמנם דעה זו איננה מופיעה בספרים המודרנים כאשר לא חושבים בימינו אנו שקימת סכנה במקרים כאלה.

3 הנקת ילוד של 8 חדשי הריון בלבד

„גולד לח' או ספק בן ז' בן ח', שלא גמרו שעריו וציפרניו, אסור לטלטלו. אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני צער החלב שמצערה. וכן היא בעצמה יכולה להוציא בידה החלב המצער אותה".

(שו"ע, אור"ח, הלכ' שבת, של, ח)

ידוע שבתקופת התלמוד, ילוד שמלאו לו שמונה חדשי הריון היה נחשב כמשולל כל תקוה לחיים.

גם לפני 7 חדשי הריון לא היה נחשב כבר-קיימא. מסיבה זו הילוד היה נחשב „כאבן", ואסור היה לטלטלו.